

HANDLINGSPLAN MOT MOBBNING

för

Pedersöre kommuns

förskolor, daghem och gruppfamiljedaghem

2011

Handlingsplan mot mobbning

Enligt lagen om grundläggande utbildning (628/1998, 29§) ska kommunen eller enheterna utarbeta en plan för att skydda eleverna mot våld, mobbning och trakasserier. Förskolan lyder under den lagen.

I lagen om barndagvård (36/1973 2 a§) står det att dagvården ska erbjuda barnet fortgående, trygga och varma människorelationer. Barnet ska erbjudas en verksamhet som på ett mångsidigt sätt stöder barnets utveckling och en med tanke på barnets utgångssituation gynnsam uppväxtmiljö. Vid främjandet av barnets utveckling bör dagvården stöda barnets uppväxt när det gäller gemensamt ansvar, fred och värnande om livsmiljön. Ordet mobbning nämns inte direkt men den innehåller principer som uppmuntrar förebyggande mot och ingripande vid mobbning.

I denna plan beskrivs vad mobbning är. Hur mobbning förebyggs och upptäcks behandlas också. Personalen behöver verktyg och kunskap om hur mobbning hanteras, vilket även ingår i planen.

Mobbning påverkar barnets utveckling och uppväxt på ett genomgripande sätt. Det är viktigt att förebygga mobbning. Personalen ska alltid, på ett omtänksamt och empatiskt sätt, ingripa i mobbningssituationer. Personalen arbetar aktivt för att varje barn ska vara en uppskattad medlem i gruppen och att inget barn lämnas ensamt. Personalen värnar om ett gott samarbete med vårdnadshavarna. Barn under skolåldern behöver vuxnas närvaro, stöd och vägledning för att utvecklas, känna sig trygga och lära sig sociala färdigheter. Barn och vuxna tar hänsyn till varandra och alla behandlas med respekt.

Det är viktigt att personalen diskuterar frågor kring mobbning så att alla har samma syn på vad mobbning är och hur man handlar i dessa situationer.

Innehållet i denna plan baserar sig på boken Mobbningsförebyggande arbete inom småbarnsfostran – Att utarbeta en handlingsplan för att förebygga och ingripa i mobbning; Maria Stoor-Grenner och Laura Kirves, utgiven 2010.

Planen sammanställd av Camilla Staffans

Vad är mobbning?

En entydig förklaring på mobbning är svår att ge. I stora drag definieras mobbning som ett beteende som sker under upprepade tillfällen, är avsiktligt och riktar sig mot en försvarslös. Olweus (1973) definition är en av de mest använda, han säger: "En person är mobbad när han/hon, upprepade gånger och under en viss tid blir utsatt för negativa handlingar från en eller flera personer". Salmivaara (2003) definierar mobbning på följande sätt: "Mobbning är ett aggressivt beteende med vilket man gör någon illa fysiskt eller psykiskt och att handlingarna är återkommande, avsiktliga och riktar sig mot en försvarslös".

Hamarus (2006) lyfter fram att även enstaka påhopp kan skapa rädsla hos offret om att i framtiden bli utsatt för mobbning. Hon ifrågasätter att negativa handlingar ska ske under upprepade tillfällen för att klassas som mobbning. Påhoppet kan vara sårande och kränkande för personen i fråga och få långsiktiga följder.

Då man talar om mobbning och småbarn är det svårt att veta om de är medvetna om att deras handlingar sårar och skadar andra.

Obalansen i makt mellan den som mobbar och den som mobbas är något som betonas i definitionen av mobbning. Man ska skilja på mobbning och konflikter. Vid vanliga konflikter handlar det ofta om två relativt jämnstarka barn som grälar eller är av olika åsikt om någonting.

Höistad (2005) delar in mobbningsbeteenden i fysisk, psykisk och verbal mobbning.

Fysisk mobbning	Verbal mobbning	Psykisk mobbning
- slå - sparka - dra krokben - stå som hinder - riva i kläder - knipa - kasta stenar och sand - störa och söndra lekar - grimasera	- skälla eller skymfa - kalla vid öknamn - retas - håna, - kommentera kläder, hår m.m. - prata bakom ryggen - låta bli att tala med någon, titta när någon tilltalar en	- hota - manipulera - utöva utpressning - göra miner och grimaser - utesluta - ändra på lekens regler - prata bakom ryggen - härma

Redan småbarn är medvetna om gruppdynamiken i barngruppen. Barnen vet vem som bestämmer i gruppen, vem som är utan vänner, vem som har sönder leksaker, förstör i leken och mobbar andra, vems sällskap man söker sig till och vem man helst vill leka med. Barnen är medvetna om gruppens normer och hur man bör agera i olika situationer. Barnen uppfattar också vilka barn som får mera negativ feedback av andra barn och vuxna. Även de barn som blir avvisade av de andra barnen vet om sin ställning i gruppen.

En stor del av negativt beteende som förekommer i daghem sker inom den fria leken.

Hur förebyggs mobbning?

Förebyggande av mobbning är att påverka gruppens verksamhet, att skapa en trygg grupp och värna om samspelet i gruppen. Personalen ingriper alltid vid konflikter och bråk mellan barnen. Personalen arbetar kontinuerligt för att stärka och utveckla relationerna i gruppen. Det är viktigt att personalen lär sig identifiera och upptäcka de situationer där barnen har utvecklat felaktiga handlingssätt. Målsättningen med det förebyggande arbetet är att lära barn som mobbar andra nya mönster för sin sociala interaktion. Barnen ges erfarenheter av positiv växelverkan och får känna att de är accepterade i gruppen.

Start och StegVis materialet används i alla barngrupper. Materialet utvecklar barnens empatiska förmåga, lär barnen känna igen olika känslor och utvecklar barnens sociala färdigheter och självkontroll. För att stärka gruppdynamiken läses sagor om vänskap och utanförskap. Exempel på sagoböcker finns i litteraturförteckningen. Tankar och funderingar som sagorna väcker hos barnen diskuteras i barngruppen. Barnen delas in i smågrupper vid olika aktiviteter. Smågruppindelningen gör att personalen får en nära kontakt till barnen och att alla barn får komma till tals. Kontaktskapande lekar och lekar som främjar samarbete är en del av verksamheten.

Personalen ingriper alltid vid konflikter och gräl. Personalen finns där barnen är och observerar barnens beteende mot varandra. Personalen uppmuntrar barnen att berätta för någon vuxen när han/hon känner sig fel behandlad eller om någon retas, det får inte tas som skvaller! Personalen dokumenterar negativa händelser som sker mellan barnen för att kunna se beteendemönster i gruppen. Personalen arbetar med relationerna sinsemellan för att skapa en god anda på enheten. Kommunikationen i personalgruppen är ärlig och öppen.

Föräldrarna informeras vid föräldraträffar om personalens arbetssätt mot mobbning. Det är viktigt att påpeka att föräldrarna alltid ska ta kontakt om de har funderingar kring mobbning, misstänker att deras barn är utsatt för mobbning eller mobbar andra barn. Personalen är öppen och lyhörd för vad föräldrarna säger.

Hur hanteras mobbning bland barnen?

Personalen visar klart och tydligt åt barnen att deras beteende när de retas eller kränker ett annat barn inte är godkänt. Personalen är uppmärksam på barnens beteende mot varandra i fortsättningen för att säkerställa att det negativa beteendet upphört. Barnen berättar gärna om sina bekymmer åt en vuxen om de upplever att de tas på allvar och behandlas på ett empatiskt och hänsynsfullt sätt.

Att lösa mobbningssituationer sker på ett annat sätt än när man löser konflikter och bråk, eftersom barnet som mobbas inte klarar av att försvara sig och ett maktspel förekommer. Det är alltid på personalens ansvar att reda ut mobbningssituationer. Ett barn som blir mobbat kan säga att den inte vill vara med i leken eller att kränkande handlingar inte stör honom/henne. Det här kan vara barnets strategi för att klara av situationen och undvika skamkänslor. Personalen ska vara extra uppmärksam i sådana situationer. De ingriper alltid när de upplever att något inte står rätt till mellan barnen. Det barn som kränker andra ska få tydlig respons på att beteendet inte är accepterat.

När man misstänker att mobbning förekommer i gruppen gör personalen en ansvarsfördelning sinsemellan. De kommer överens om en arbetsfördelning för att utreda mobbningen. Personalen diskuterar med alla inblandade barn enskilt för att bilda sig en uppfattning om mobbningens omfattning och hur mobbningen gått till. De inblandade har ofta olika syn på det som skett. Diskussionerna dokumenteras. Personalen tar kontakt med de berörda barnens föräldrar och berättar vad som skett, vilka åtgärder som vidtagits och vad som kommer att ännu göras. Efter en tid hålls uppföljningssamtal med barnen, enskilt eller om möjligt i grupp, för att säkerställa att mobbningen upphört. Hela processen dokumenteras. Om personalen upplever att de behöver stöd kontakter de specialbarnträdgårdsläraren, familjerådgivningen eller skolpsykologen.

Ett barn som blivit utsatt för mobbning behöver mycket stöd och hjälp av vuxna. Alla barn behöver olika form av stöd, det är viktigt att personalen sätter sig in i barnets situation och ger det trygghet. De som mobbar behöver hjälp i att hitta ett positivt sätt i samspelet med andra. Bestraffning är ingen bra lösning, personalen får inte bli arg på barnet som mobbat. Personalen försöker hitta orsaken till att barnet upprepade gånger beter sig illa. Förståelse för barnet hjälper personalen att förhålla sig mer positivt till honom/henne. Om timeout används ska personalen fundera över vad man vill uppnå med stunden? Lär sig barnet nya sätt att agera i samspelet med andra genom att ta timeout? Det är viktigt att handla konsekvent, samtala med barnet och själv vara en god förebild.

Utvärdering

Personalen utvärderar varje enskilt fall men också det förebyggande arbetet utvärderas. Efter varje mobbningsfall som behandlats utvärderar personalen sitt handlande. De går igenom den dokumentation som finns och funderar över

- vad som gick bra
- vad kunde vi ha gjort annorlunda
- vad lärde vi oss av det skedda

Förebyggande av mobbning är ett systematiskt och långsiktigt arbete. Personalen ska åtminstone en gång om året fundera kring det mobbningsförebyggande arbetet. Det är viktigt att personalen upplever att de har kunskap och verktyg att handla i arbetet mot mobbning. Personalen ska också utvärdera om bråken och konflikterna har minskat, om barnens sociala färdigheter har förbättrats, om det aggressiva beteendet minskat och om barnen får tillräckligt med positiv växelverkan i gruppen.

Frågor kan också ställas till barnen med anknytning till utvärderingen. Trivs barnet i dagvården, har han/hon kamrater, finns det saker som känns skrämmande, tar de vuxna saker på allvar när han/hon berättar om något som oroar?

”Lägg din hand i min, så är vi starka tillsammans. Så är vi svaga tillsammans. Så är vi tillsammans!” (Åse-Marie Nesse)